

Advies NORA Thema's

Samenhang en Actualiteit

Managementsamenvatting

In dit adviesrapport worden adviezen gegeven voor het aangeven en verwerken van de samenhang en actualiteit van thema's in de NORA.

Dit is gedaan met het doel een logische volgorde te brengen in de huidige thema's en een basis te vormen voor het positioneren van nieuwe, toekomstige thema's.

Hiervoor is enig vooronderzoek gedaan. Ten eerste is er een [Plan van Aanpak](#) gemaakt voor het uitvoeren van dit onderzoek.

Vervolgens is een aantal [MIRO-overzichten](#) gemaakt van de samenhang tussen thema's, gebaseerd op twee themabijeenkomsten met trekkers.

Ook is een [enquête](#) uitgevoerd met 15 van deze trekkers, betreffende de NORA-thema's, samenwerking en verbanden, de themabijeenkomsten en het werken met MIRO. Hiervan is een [samenvatting](#) opgesteld.

Tot slot is een [datarapport](#) samengesteld met hierin een probleemanalyse, een cultuuranalyse van de NORA en een impactanalyse.

Dit vooronderzoek is eerder behandeld tijdens de [bijeenkomst van de NORA Gebruikersraad op 12 november 2020](#) en op de [NORA Gebruikersdag op 10 november 2020](#).

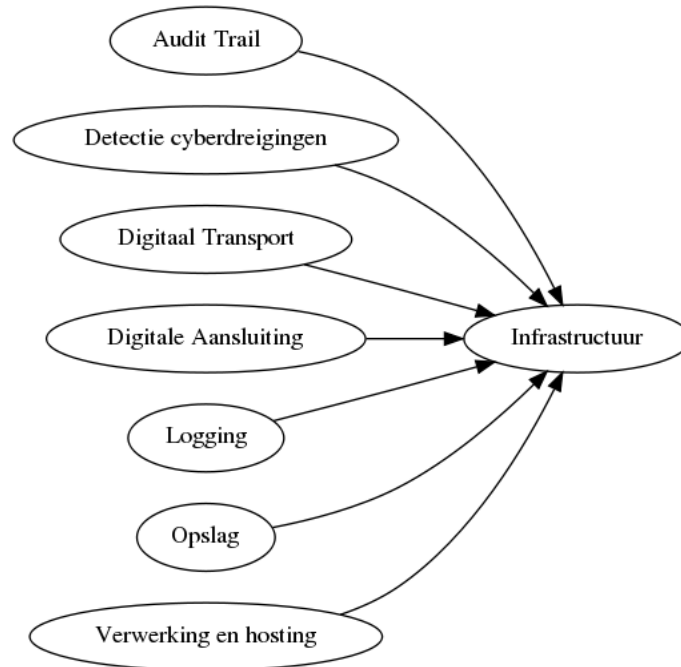
De adviezen die in dit rapport zijn opgenomen zijn ingedeeld per stakeholder: de NORA Gebruikersraad en de thematrekkers/expertgroepen. Per advies is beschreven wat het doel is, welke acties nodig zijn en door wie deze uitgevoerd moeten worden.

Voor dat laatste is een opzet van een implementatieplan gemaakt; zie bijlage.

1 NORA Gebruikersraad

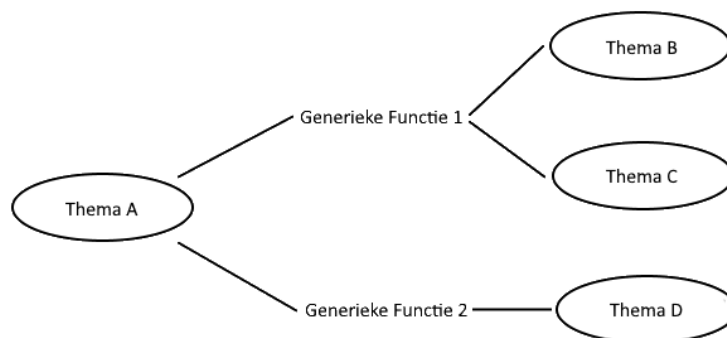
1.1 Zorg voor overzicht en samenhang van thema's in de NORA

Om de samenhang tussen thema's aan te geven binnen de NORA, is het mogelijk om dit aan te pakken zoals bij de generieke functie '[Infrastructuur](#)'. Hierin staat een visualisatie van een overzicht van relaties tussen generieke functies, hier te zien in figuur 1.

Figuur 1: Visualisatie van relaties tussen generieke functie 'Infrastructuur' en gerelateerde generieke functies.

Het voorstel is om deze als voorbeeld te gebruiken en op dezelfde wijze aan te geven welke samenhang bestaat tussen thema's en andere inhoud in de wiki. In figuur 2 is een concept weergegeven van de manier waarop relaties kunnen worden afgebeeld.

Figuur 2: Concept visualisatie van relaties tussen thema's en generieke functies.

Dit houdt dus in dat er een overzicht zal ontstaan van ten eerste het betreffende thema (thema A), vervolgens de generieke functies die gerelateerd zijn aan thema A, en tot slot andere thema's die gerelateerd zijn aan de aangegeven generieke functies (thema's B, C, D). Tevens kunnen er, net als bij het overzicht op de pagina 'Infrastructuur', links in de overzichten worden opgenomen die leiden naar de betreffende pagina's in de NORA. Hiermee zal tevens de navigatie tussen thema's en gerelateerde functies worden verbeterd doordat er meer overzicht ontstaat van de plaatsing van het thema ten opzichte van generieke functies en andere thema's, maar ook doordat er makkelijker kan

worden doorgelinkt tussen gerelateerde artikelen in de NORA door het toevoegen van links in de overzichten.

Het overzicht van relaties kan continu worden bijgewerkt naarmate er meer relaties worden ontdekt. Dit betekent dat er geen definitieve vorm van het overzicht is; het is dus nooit echt 'klaar'. Wat wel een doel kan zijn is om het overzicht zo compleet mogelijk te maken aan de hand van de tot dan toe bekende relaties op een bepaalde datum, en deze gaandeweg regelmatige updates te geven. Dit kan bijvoorbeeld twee keer per jaar gedaan worden door NORA Beheer.

Door het creëren van een overzicht van thema's en de samenhang hiertussen, zullen beleidsmedewerkers beter in staat zijn te kunnen sturen op huidige ontwikkelingen binnen thema's. Zo kan bijvoorbeeld worden nagegaan welke thema's veel invloed hebben op andere thema's, en kunnen deze hogere prioriteit krijgen bij het vormen van beleid.

Er is voor gekozen om deze vorm van weergave voor te stellen omdat deze al op verschillende plekken binnen de NORA wordt gebruikt. Het is immers makkelijker om een concept aan te passen dat al eerder is geïmplementeerd dan een compleet nieuw concept te implementeren. Daarnaast past de manier waarop de relaties tussen verschillende generieke functies in het artikel 'Infrastructuur' is gevisualiseerd ook goed bij het aangeven van de relaties tussen thema's en generieke functies, aangezien het om dezelfde soort relatie gaat. Hierdoor is het dus niet nodig om veel aanpassingen te maken aan de structuur van het schema. Dit bespaart op de hoeveelheid tijd die besteed moet worden aan het ontwerp en implementatie van de visualisaties per thema, wat op zijn beurt ook bespaart op het budget.

1.2 Borg dat nieuwe ontwikkelingen z.s.m. als thema worden uitgewerkt

Naar aanleiding van de presentatie van Guido Bayens tijdens de NORA Gebruikersdag van 10 november 2020, zijn er ook een aantal verbeterpunten met betrekking tot het aansluiten op de behoefte van de gebruiker. CIO's werken met nieuwe ontwikkelingen die nog niet in de NORA zijn verwerkt als thema. Voorbeelden zijn onder andere data science, data analytics, en self learning systems. Dit heeft als gevolg dat zij minder geneigd zijn om gebruik te maken van de NORA, aangezien de informatie die zij nodig hebben niet gemakkelijk vindbaar is.

Dhr. Bayens gaf tijdens zijn speech al aan enkele [adviezen](#) te hebben voor het inspelen op de huidige vraag van deze organisaties, waaronder het aanpassen van de doelgroep, het opstellen van constructieprincipes en het verbreden van de scope.

Aanvullend advies is om research te doen naar welke onderwerpen nu spelen binnen organisaties. Dit kan indirect door research te doen naar deze trends door middel van artikelen, keynotes, etc. maar ook direct door bij organisaties te peilen welke ontwikkelingen er nu gaande zijn door middel van enquêtes of interviews. Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van het expertnetwerk, om zo verschillende organisaties te benaderen. Ook kan hierbij gebruik worden gemaakt van internationaal onderzoek naar trends. Deze kan dan gebruikt worden als kapstok in het jaarlijkse (of anderszins regelmatige) onderzoek naar trends door NORA.

Wellicht is het niet mogelijk om alle nieuwe ontwikkelingen en trends te achterhalen en/of vast te leggen in de NORA. Wat hierbij het belangrijkste is, is dat de meest relevante trends van het moment wél in de NORA komen te staan. Om dit te bereiken zal er in ieder geval één keer per jaar onderzoek gedaan moeten worden naar trends, zo niet vaker mits middelen dit toestaan.

1.3 Borg de actualiteit van de bestaande thema's

Om ervoor te zorgen dat thema's actueel blijven, is het voorstel dat NORA Beheer één of twee keer per jaar een reminder stuurt naar trekkers van de thema's.

Per thema is nu al jaarlijks EUR 5.000 budget beschikbaar voor het organiseren van bijeenkomsten met de expertgroep en de achterban om het thema te actualiseren. Daar wordt nu echter slechts beperkt gebruik van gemaakt.

1.4 Pas de NORA-wiki aan om de informatie van thema's goed te kunnen publiceren

Het doel is om de relaties tussen thema's aan te geven.

Daartoe zal het kennismodel moeten worden aangepast. Voor het aangeven van relaties tussen thema's onderling en met andere inhoud in de NORA is het een idee om eerst een set aan tags te koppelen aan elk thema, waarin met trefwoorden is aangegeven waar het thema aan raakt.

Vervolgens kunnen tags die tussen meerdere thema's overeenkomen, met elkaar worden gekoppeld. De inhoud van deze tags zal nog verder moeten worden onderzocht, het is namelijk mogelijk om op verschillende niveaus te omschrijven waar een thema mee te maken heeft. Zo kunnen onder andere de beleidsdoelen, generieke functies, architectuurprincipes, grondslagen, begrippen, etc. van een thema worden beschreven.

Advies is voor nu om generieke functies aan te houden, op basis van de uitkomsten van de themabijeenkomst en de enquête met trekkers. Hieruit is namelijk gekomen dat het grootste deel van de relaties te maken hebben met deze generieke functies.

Je kunt dus ook een GF gebruiken om de relatie aan te geven tussen thema's !

Een tweede optie is om thema's per laag van het NORA Vijflaagsmodel te beschrijven, en op basis hiervan relaties te trekken. Dit houdt echter in dat elk thema op de verschillende lagen van het model een beschrijving moeten krijgen in de NORA, en dat er dus ook per laag een overzicht ontstaat van relaties. Dit vereist meer inspanning dan optie 1, aangezien de daadwerkelijke tekst van thema's in de NORA zal moeten worden gewijzigd om alle relevante lagen weer te geven. Tevens is het wellicht moeilijker voor gebruikers om thema's op deze manier te lezen, omdat het onderwerp verder versnipperd zal zijn over de verschillende lagen.

Een derde optie is om relaties te baseren op een [ontologische analyse](#). Een pluspunt hiervan is dat de zoek- en navigatiefuncties van de wiki zullen worden verbeterd. Om dit te kunnen implementeren is echter verder onderzoek vereist, wat uit deze drie opties waarschijnlijk de meeste inspanning nodig heeft.

2 Trekkers en expertgroepen

2.1 Bouw actief aan een expert-community voor het beheer van een thema

Het is belangrijk dat binnen elk thema wordt aangegeven wie expert is op welk gebied. Door dit vast te leggen, kunnen thema's en experts daarbinnen makkelijker met elkaar worden gekoppeld om zo met elkaar te kunnen sparren over hun expertisegebieden en mogelijke wederzijdse ontwikkelingen in deze gebieden. Ook wordt het daarmee mogelijk om, bij bijvoorbeeld vragen over een bepaald onderwerp, snel terug te vinden wie hier veel over weet. Hierdoor is er minder kans op het ontstaan van bottlenecks en weet men in geval van nood wie zij hierover kunnen bereiken.

De wens is om per thema aan te kunnen geven wie daar een expert van is. Als dat per thema is gedaan wordt vanzelf zichtbaar wie welke expertises heeft. Van hieruit wordt het ook mogelijk om

groepen experts samen te stellen voor bepaalde onderwerpen, zoals het bespreken van een thema, en hen als informatiebron in te schakelen.

Het thema Identity & Access Management (IAM) kan hiervoor als voorbeeldfunctie dienen, aangezien bij dit thema al een start is gemaakt in het opstellen van een expert-community. Per deelonderwerp is hier in de afgelopen drie jaar aangegeven welke personen expert zijn op de betreffende gebieden. Wat betreft de rest van de huidige thema's is verder onderzoek nodig om te achterhalen of dit mogelijk is voor het thema en wie expert is. Dit onderzoek zou bijvoorbeeld uitgevoerd kunnen worden door een nieuwe stagiair.

Wanneer een expert-community voor een thema wordt opgesteld, zijn enige acties noodzakelijk. Ten eerste zullen experts als gebruikers in de NORA geregistreerd moeten worden, met tenminste een naam en e-mail. Hiermee kunnen zij bereikbaar worden gesteld. Vervolgens zal het kennismodel aangepast moeten worden zodat er overzichten kunnen worden gemaakt van experts per thema, en thema's per expert.

Er zal nog wel nagegaan moeten worden of hier animo voor is onder experts en hoeveel. Dit kan worden achterhaald door bijvoorbeeld een enquête uit te voeren vanuit NORA Beheer (en of een stagiair hierbinnen). Het expertoverzicht kan als 'af' worden beschouwd wanneer alle gewilligen zijn toegevoegd aan het overzicht met minimaal een naam en e-mailadres. Daarna is van belang dat wijzigingen worden bijgehouden.

2.2 Organiseer met regelmaat bijeenkomsten om het thema actueel te houden

Door actuele ontwikkelingen binnen het eigen thema te delen, kan het thema beter up-to-date worden gehouden en zal deze ook beter aansluiten op de behoeften van de doelgroep/gebruikers van de NORA; geïnformeerd blijven over hun vakgebied. Tevens kunnen deze ontwikkelingen worden gedeeld met trekkers en expertgroepen van andere thema's. Hierdoor kan worden onderzocht of deze ontwikkelingen ook invloed hebben op deze andere thema's. Dit kan in op zichzelf staande bijeenkomsten, maar ook tijdens raakvlaksessies met andere thema's. Deze raakvlaksessies worden verder beschreven onder punt 2.3.

2.3 Organiseer met enige regelmaat raakvlaksessies tussen thema's

Om met elkaar samen te werken naar samenhangende thema's, is het een idee om raakvlaksessies met een beperkte groep trekkers en experts te organiseren. Het doel hierbij is om groepen uit verschillende expertisegebieden met elkaar samen te laten werken en hieruit nieuwe inzichten te verkrijgen op thema's. Dit houdt wel in dat er gericht wordt op thema's die daadwerkelijk raakvlakken met elkaar hebben en waar ontwikkelingen plaatsvinden.

Dit kan het beste worden gedaan door NORA Beheer, aangezien zij groepen met elkaar kunnen koppelen en er zo op een meer gecentraliseerde manier kan worden gewerkt. Dit voorkomt dat er onderlinge verwarring ontstaat over welke groepen al met elkaar hebben samengewerkt en er uiteindelijk dubbel werk wordt verricht.

Door de groepen beperkt te houden, kan het overzicht op besproken onderwerpen worden behouden en worden deelnemers niet overvloed met informatie. Dit bevordert het uitwisselen van kennis, doordat de focus er makkelijker bij gehouden kan worden. Tijdens deze sessies kan worden besproken welke overeenkomsten er bestaan tussen behandelde thema's en welke ontwikkelingen binnen deze thema's gaande zijn. De agenda is dan als volgt:

1. Actuele ontwikkelingen delen (door iedereen die iets wil inbrengen)
2. Samen aan de slag met het uitdiepen van de relatie tussen de thema's, iets DOEN !

(kan direct in de NORA via overlegpagina's ed, zoals thema IAM dat regelmatig doet, of eerst via MIRO)

3. Actiepunten voor vervolg

Door het stimuleren en coördineren van de samenwerking tussen de thema's, wordt ook de actualisatie van thema's gestimuleerd.

Er is al enigszins draagvlak voor het organiseren van raakvlaksessies. Dit is gebleken uit een enquête die met thematrekkers is gehouden, waarin een aantal aangaven dit een goed idee te vinden.

Het is echter van belang om na te gaan of er binnen de thema's capaciteit is voor het trekken of beheren van het thema. De hoeveelheid tijd die beschikbaar is onder experts en het budget dat beschikbaar is voor uitwerking van thema's is namelijk beperkt. Het is dan ook zaak om te onderzoeken of het huidige budget van 5000 euro en de capaciteit binnen expertgroepen voor inhoudelijke aanpassingen of verbreding van thema's voldoende is.

2.4 Actualiteit van thema's aangeven

Wanneer trekkers aangeven in hoeverre hun thema actueel is, kan hierop worden gestuurd. Hierbij kan onder andere worden nagegaan welke informatie eventueel nog nodig is en of er verdere research moet worden gedaan naar nieuwe ontwikkelingen en trends. Hiermee kunnen thema's op een doelgerichte manier worden uitgebreid waar nodig, en zullen thema's als gevolg beter aansluiten op de behoeften van de gebruiker. Het aangeven van de actualiteit van thema's kan worden gedaan op initiatief van NORA Beheer (1 á 2 keer per jaar) zoals genoemd in punt 1.3, tijdens op zichzelf staande bijeenkomsten zoals in punt 2.2 en/of tijdens raakvlaksessies zoals genoemd in punt 2.3. Dit houdt in dat dit vraaggestuurd plaats zal moeten vinden; zo kan ook worden bepaald welke thema's nog gehandhaafd dienen te worden door te onderzoeken welke thema's nog regelmatig worden geraadpleegd.

Bijlage: Opzet implementatieplan

Implementatieplan NORA thema's

Selecteer rechts een periode om uit te lichten.

Activiteit	Beschrijving	Afhankelijk van	Verantwoordelijk	PLAN START	PLAN DUUR	WERKELIJKE START	WERKELIJKE DUUR	PROCENT COMPLEET	KWARTAAL															
									1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13			
1	Besluit vormen welke relaties tussen thema's vastgelegd (zie advies 1.4)		GR	1	1	0	0	0%	1															
2	Per thema een overzicht creëren van huidig bekende relaties in de NORA (1.1)	1	B	2	3	0	0	0%		1	1	1												
3	Overzichten relaties plaatsen in de NORA-wiki (1.1)	2	B	4	2	0	0	0%			1	1	1											
4	Research doen naar actuele onderwerpen binnen organisaties (1.2)		B	5	2	0	0	0%				1	1											
5	Expertnetwerk benaderen voor aanvullende research naar trends (1.2)	4	B	6	2	0	0	0%					1	1										
6	Thematrekkers benaderen voor actualisering thema's dmv reminders (1.3)		B	3	1	0	0	0%			1													
7	Bepalen tags per thema (met thematrekkers/expertgroepen) (1.4)		B/TT/EG	6	3	0	0	0%					1	1	1									
8	Kennismodel NORA-wiki aanpassen naar publiceren informatie thema's (1.4)	7	B	8	2	0	0	0%						1	1									
9	Onderzoeken mogelijkheden/animo expertnetwerk (2.1)		B/TT/EG	1	4	0	0	0%	1	1	1	1												
10	Experts aangeven binnen elk thema (2.1)	9	TT/EG	3	3	0	0	0%			1	1	1											
11	Experts registreren als NORA-gebruiker (2.1)	10	TT/EG	3	3	0	0	0%				1	1	1										
12	Kennismodel NORA-wiki aanpassen naar overzichten experts/thema (2.1)	10, 11	B	3	1	0	0	0%			1													
13	Actuele ontwikkelingen binnen eigen thema delen (2.2)		TT/EG	2	11	0	0	0%		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
14	Actuele ontwikkelingen met andere thema's delen (2.2)		TT/EG	2	11	0	0	0%		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
15	Onderzoek naar capaciteit voor trekken/beheren van thema's (2.3)		B	3	2	0	0	0%			1	1												
16	Raakvlaksessies organiseren voor thematrekkers en expertgroepen (2.3)		B	4	9	0	0	0%				1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
17	Deelnemen raakvlaksessies (2.3)	16	TT/EG	4	9	0	0	0%					1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
18	Aangeven actualiteit thema's (2.4)		TT/EG	4	1	0	0	0%						1										